

Article

*A National Policy for Health System Development
in Multi-Cultural Communities*

*Sukree Langputeh**

M.A. (Political Science) Lecturer

Department of Political Science, Faculty of Liberal Arts and Social Science

Yala Islamic University

Abstract

The unrest problem in the three southernmost provinces and the four districts of Sonkhla is a critical issue requiring prudent and gentle solutions. Southern Border Provinces Administration Centre (SBPAC), the Southern Health Systems Research Institute, Prince of Songkla University, Yala Islamic University, the Health Assembly networks in the three provinces, and the Southern Political Science Network jointly developed a national policy for health system development in multi-cultural communities to be proposed to the 1st Health Assembly. This was to seek solutions appropriate to the multi-cultural context of the area with the cooperation of the public sector, community/people, and academics. The following stages were carried: (1) review, analysis and synthesis of literature on reformations of area-based administrative structure, justice, education, economy, society, culture and tradition; (2) group discussion where stakeholders both from the public and civil society sectors could share, recommend and consider opinions; (3) policy proposal drafting; (4) a stage of policy criticism for proposing to community and religious leaders, SBPAC and local stakeholders; (5) concluding and preparing the proposal. The outcomes present 5 policy recommendations: area-based administrative structure reform, justice reform, education reform, economic reform, and social, traditional and cultural reform.

Keywords: policy, health system, multi-culture

บทความวิชาการ

นโยบายแห่งชาติเพื่อการพัฒนาาระบบสุขภาพของชุมชนในพื้นที่พหุวัฒนธรรม

สุกรี หลังปูเต๊ะ

M.A. (รัฐศาสตร์), อาจารย์

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, คณะศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา

บทคัดย่อ

ปัญหาความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้และ 4 อำเภอในจังหวัดสงขลาเป็นประเด็นที่ต้องการการแก้ปัญหาอย่างสุขุม นุ่มนวล ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ สถาบันวิจัยระบบสุขภาพภาคใต้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา เครือข่ายสมัชชาสุขภาพในสามจังหวัด เครือข่ายรัฐประศาสนศาสตร์ภาคใต้ ได้ร่วมกันพัฒนานโยบายแห่งชาติเพื่อการพัฒนาาระบบสุขภาพในพื้นที่พหุวัฒนธรรม เพื่อเสนอต่อสมัชชาสุขภาพแห่งชาติครั้งที่ 1 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาตามบริบทของพื้นที่พหุวัฒนธรรม ภายใต้ความร่วมมือของภาครัฐ ชุมชน/ประชาชน และนักวิชาการโดยอาศัยกระบวนการต่างๆ ดังนี้ 1) การทบทวน วิเคราะห์ สังเคราะห์วรรณกรรม เกี่ยวกับการปฏิรูปโครงสร้างการบริหารจัดการเฉพาะพื้นที่ การปฏิรูประบบความยุติธรรม การปฏิรูปการศึกษา การปฏิรูประบบเศรษฐกิจ การปฏิรูปสังคม ประเพณี วัฒนธรรม 2) การจัดเวทีเสวนากลุ่ม โดยเชิญผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งในส่วนภาครัฐ ภาคประชาสังคม เข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น เสนอแนะ และพิจารณา 3) การยกร่างข้อเสนอแนะนโยบาย 4) การจัดเวทีวิพากษ์ข้อเสนอแนะนโยบายเพื่อนำเสนอแก่ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา คอ.บต. หน่วยงาน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่ และ 5) การสรุปและจัดทำข้อเสนอแนะนโยบายเพื่อการปฏิรูปโครงสร้างการบริหารจัดการเฉพาะพื้นที่ การปฏิรูประบบความยุติธรรม การปฏิรูประบบการศึกษา การปฏิรูประบบเศรษฐกิจ การปฏิรูปสังคม ประเพณี วัฒนธรรม ผลการดำเนินงานจึงเกิดข้อเสนอเชิงประเด็นนโยบายคือ 1) การปฏิรูปโครงสร้างการบริหารจัดการเฉพาะพื้นที่ 2) การปฏิรูปความยุติธรรม 3) การปฏิรูปการศึกษา 4) การปฏิรูประบบเศรษฐกิจ 5) การปฏิรูประบบสังคม ประเพณี วัฒนธรรม

คำสำคัญ: นโยบาย, ระบบสุขภาพ, พหุวัฒนธรรม

บทนำ

วิกฤตความรุนแรงของสถานการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่งผลกระทบต่อสุขภาวะอย่างรุนแรงทั้งทางกาย จิต สังคม และจิตวิญญาณ การรวบรวมข้อมูลอย่างต่อเนื่อง เริ่มเดือนมีนาคม 2547 โดยใช้การสอบถามและการสัมภาษณ์ รวมถึงการจัดการสนทนากลุ่มและเวทีระดมสมอง ใช้วิธีการประชุมกลุ่มเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ตั้งแต่เดือน มกราคม 2547 จนถึงเดือนสิงหาคม 2549 มีการก่อเหตุความรุนแรงรวมทั้งสิ้น 5,460 ครั้ง มีผู้เสียชีวิต 1,730 คน มีผู้ได้รับบาดเจ็บ 2,513 คน ในจำนวนนี้เป็นบุคลากรสาธารณสุข 22 คน และอาสาสมัครสาธารณสุข 31 คน และแนวโน้มเหตุการณ์จะมีความรุนแรงมากขึ้น โรงพยาบาลทุกแห่งในพื้นที่ต้องปรับตัวตามสถานการณ์ บุคลากรต้องระวังตัวมากขึ้นโดยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เช่น การงดสวมเครื่องแบบ การปรับเวลาทำงาน ลดงานบริหารเชิงรุก โดยเฉพาะงานสร้างเสริมสุขภาพ และงานป้องกันโรค ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบในระยะยาว คือจะมีการซ่อมสุขภาพมากกว่าสร้างสุขภาพ นอกจากนี้ยังมีการเพิ่มระบบรักษาความปลอดภัย การสำรองอาหาร บางพื้นที่จัด อสม.มาปฏิบัติงานคู่กับเจ้าหน้าที่อนามัยเพื่อความอุ่นใจ มีการดูแลช่วยเหลือและกำลังใจซึ่งกันและกัน สิ่งยึดโยงให้บุคลากรยังคงอยู่ปฏิบัติงานได้ต่อไปคือศรัทธาจากชุมชนและการเป็นคนในพื้นที่

ปริมาณผู้ป่วยนอกและผู้ป่วยในโรงพยาบาลไม่ได้เปลี่ยนแปลง แต่ปริมาณผู้ป่วยที่มาใช้บริการที่สถานีนามียลดลง และมีการมาคลอดที่โรงพยาบาลเพิ่มขึ้น และผู้ป่วยโรงเรีอรั้ง มารับเข้าเป็นผู้ป่วยในเพิ่มขึ้น ผู้ป่วยภาวะแปรปรวนทางจิตและพฤติกรรมเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ปัญหาการขาดแคลนบุคลากร พบว่าการสูญเสียและการทดแทนใกล้เคียงกัน และยังคงขาดแคลนแพทย์เฉพาะทางบางสาขา จำนวนพยาบาลวิชาชีพกำลังจะเป็นปัญหามากขึ้นหากเหตุการณ์มีความรุนแรงมากขึ้น

ในการแก้ไขปัญหาสุขภาพอนามัย รัฐบาลพยายามวางมาตรการแก้ปัญหาหระยะสั้น คือ การแก้ปัญหาความปลอดภัยในชีวิต การสร้างระบบสนับสนุนด้วยการให้คำปรึกษา การส่งต่อ จัดบุคลากรเสริม และการรักษาบุคลากรให้คงอยู่ ส่วนมาตรการระยะยาว คือ การเร่ง

สร้างสันติภาพในพื้นที่ สร้างกระบวนการการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการบริการสุขภาพ สร้างระบบการดูแลตนเองของชุมชน สร้างหลักสูตรการแพทย์ในวิธีมุสลิม การเพิ่มประสิทธิภาพในระบบบริการสุขภาพ ทั้งนี้กลไกการทำงานเพื่อการแก้ปัญหาควรจะต้องมีโครงสร้างที่ทำงานเฉพาะเจาะจง สถานการณ์ สร้างช่องทางการเชื่อมต่อ การพัฒนาระบบร่วมคิด ระบบข้อมูลข่าวสาร การติดตามการแก้ปัญหา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง และต้องศึกษาวิจัยและพัฒนาาระบบที่สอดคล้องกับสถานการณ์ ความรุนแรง ทั้งนี้เพราะมาตรการที่ดำเนินอยู่อาจไม่ใช่คำตอบหรือแนวทางที่ดีที่สุด การสร้างความร่วมมือและทำให้เกิดความตระหนักเป็นสิ่งที่จะต้องทำอย่างยั่งยืน

นอกจากปัญหาด้านสุขภาพอนามัยแล้ว จำเป็นต้องมองถึงปัญหาหรือปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง คือ องค์ประกอบด้านการศึกษา เศรษฐกิจ ตามวิธีมุสลิม เพราะศาสนาอิสลามมีความเคร่งครัดในเรื่องการปฏิบัติ มีบทบัญญัติที่ครอบคลุมการดำเนินชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย อย่างที่เรียกว่า “ตั้งแต่ในเปลจนหลุมฝังศพ” ศาสนาอิสลามมีบทบัญญัติด้านกฎหมายอิสลามของตนเอง มีการจัดการด้านการเงินการคลังตามบทบัญญัติศาสนา และตามกฎหมายอิสลาม ดังนั้นในการจัดการใดๆเพื่อความไม่สงบนี้ อาจต้องทบทวนในเรื่องดังกล่าวด้วย

กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย

- 1.กลุ่มนักวิชาการ ประกอบด้วยนักวิชาการศาสนา นักวิชาการกฎหมาย นักวิชาการด้านสาธารณสุข นักวิชาการด้านเศรษฐศาสตร์ นักวิชาการอิสระ และผู้แทนจาก สวรส. ภาคใต้ มอ.
- 2.ภาคประชาสังคม ประกอบด้วยผู้แทนจากกลุ่มประชาชน ผู้นำศาสนา
- 3.ภาครัฐ ประกอบด้วย ผู้แทนจาก คอ.บต. ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำทางธรรมชาติ และผู้แทนจากองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น

วิธีดำเนินการ

- 1) ทบทวน วิเคราะห์ สังเคราะห์วรรณกรรมเกี่ยวกับการปฏิรูปโครงสร้างการบริหารจัดการเฉพาะพื้นที่ การปฏิรูประบบความยุติธรรม การปฏิรูป

การศึกษา การปฏิรูประบบเศรษฐกิจ การปฏิรูปสังคม ประเพณี วัฒนธรรม

2) จัดเวทีเสวนากลุ่ม โดยเชิญผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งในส่วนภาครัฐ ภาคประชาสังคม เข้ามามีส่วนร่วม แสดงความคิดเห็น เสนอแนะ และพิจารณา

3) ยกร่างข้อเสนอนโยบายเพื่อนำเสนอแก่ผู้นำ ชุมชน ผู้นำศาสนา ศอ.บต. หน่วยงานและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่

4) จัดเวทีวิพากษ์ข้อเสนอนโยบายเพื่อนำเสนอ แก่ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา ศอ.บต. หน่วยงาน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่

5) สรุปและจัดทำข้อเสนอนโยบายเพื่อการ ปฏิรูปโครงสร้างการบริหารจัดการเฉพาะพื้นที่ การปฏิรูประบบความยุติธรรม การปฏิรูประบบการศึกษา การปฏิรูประบบเศรษฐกิจ การปฏิรูปสังคม ประเพณี วัฒนธรรม

ระยะเวลาดำเนินการ

1 เดือน ระหว่างวันที่ 4 พฤศจิกายน - 3 ธันวาคม 2551

ผลการศึกษา

ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ สถาบันวิจัยระบบสุขภาพภาคใต้มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา เครือข่ายสมัชชาสุขภาพในสามจังหวัด เครือข่ายรัฐประศาสนศาสตร์ภาคใต้ ได้ร่วมกันพัฒนานโยบายแห่งชาติเพื่อการพัฒนา ระบบสุขภาพในพื้นที่พหุวัฒนธรรม เพื่อเสนอต่อสมัชชาสุขภาพแห่งชาติครั้งที่ 1 มีข้อเสนอแนะนโยบายแห่งชาติเพื่อการพัฒนา ระบบสุขภาพในพื้นที่พหุวัฒนธรรมสำหรับพิจารณาต่อไปดำเนินการในด้านต่างๆโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังนี้

1.ข้อเสนอในการจัดรูปแบบการปกครองส่วนภูมิภาคและ ส่วนท้องถิ่นแบบใหม่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

1.1 ตราพระราชบัญญัติจัดตั้ง “ทบวงการ บริหารการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้” (Southern Border Provinces Development Administration Bureau- SBPAB) ฐานะเทียบเท่ากระทรวง แต่เป็นการ ปกครองส่วนภูมิภาค และการบริหารงานส่วนท้องถิ่น

แบบพิเศษ โดยมีรัฐมนตรีทบวงเป็นผู้ดูแลนโยบาย ส่วน ระดับข้าราชการประจำมีปลัดทบวง รองปลัดทบวง และ ผู้อำนวยการเขตทำหน้าที่ดูแลในแต่ละพื้นที่ในฐานะ ข้าราชการส่วนภูมิภาค แบบพิเศษ ควบคู่ไปกับการ ปกครองส่วนท้องถิ่นทุกระดับสำหรับเป็นองค์กร ประสานงานการบริหารและการปกครองจังหวัดชายแดน ใต้ ในลักษณะคล้ายกับศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัด ชายแดนใต้ (ศอ.บต) เพื่อให้เป็นองค์กรหลักที่มีอำนาจ หน้าที่ในการอำนวยการและการแก้ปัญหาในนโยบายใน การบริหารในสามจังหวัดภาคใต้ และขับเคลื่อน ยุทธศาสตร์ที่ชัดเจนที่รวมพลังภาคประชาสังคม ภาค ท้องถิ่น และภาครัฐเข้าด้วยกัน

1.2 จัดให้มี “สมัชชาประชาชนจังหวัดชายแดน ภาคใต้” (Chamber of Southern Border Provinces- CSBP) หรือสภาประชาชนพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเป็นองค์กรตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญใน ลักษณะสภาที่ปรึกษาและกลั่นกรองนโยบายโดยการ คัดเลือก หรือเลือกตั้งจากกลุ่มตัวแทนภาคประชาชนที่ หลากหลาย ผู้นำท้องถิ่น เป็นผู้ประสานนโยบายและ แผน ที่ผ่านกระบวนการจัดทำแผนชุมชน อำนวยการ ความ ยุติธรรม รวมทั้งดูแลตรวจสอบบุคลากร งบประมาณที่ นำลงไปสู่จังหวัด อำเภอ และหน่วยการปกครองส่วน ท้องถิ่นในทุกระดับ

1.3 ให้มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับ ตำบล และเทศบาลเหมือนรูปแบบเดิม ที่มาจากการ เลือกตั้งโดยประชาชนในท้องถิ่น มีอำนาจในการเก็บภาษี และบริหารงบประมาณการคลังส่วนท้องถิ่นเต็มที่ มี อำนาจในการออกข้อบัญญัติ รวมทั้งเพิ่มอำนาจในการ จัดการท้องถิ่นในเรื่องทางศิลปกรรม วัฒนธรรมและ ประเพณีให้มากขึ้น เช่นการกำหนดเขตปลอดอบายมุข ตำรวจศิลปกรรม ประกาศห้ามเยาวชนออกนอกบ้านใน ยามวิกาลเว้นแต่มีผู้ปกครองอยู่ด้วย ฯลฯ

1.4 .ในระดับพื้นที่ ควรมีองค์กรสภาผู้รู้ทาง ศาสนา หรือปราชญ์ชาวบ้านในระดับตำบลโดยการ กำหนดนโยบายระดับท้องถิ่นจะต้องได้รับการรับรองจาก สภาผู้รู้ทางศาสนา และประชาชน สมาชิกสภานี้ได้มา จากการเสนอชื่อและการเลือกสรรจากคณะกรรมการ ชุมชนผู้นำทางศาสนา องค์กรภาคประชาชนและ

สถาบันการศึกษาในท้องถิ่น สถาปนาขึ้นเป็นที่ปรึกษาในกิจการศาสนาและศีลธรรมของสังคมขององค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น สมาชิกที่มาจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรรมการโดยตำแหน่งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 1 ใน 3 ของสมาชิกสภาท้องถิ่นเพื่อให้มีอำนาจในการยับยั้งในกรณีที่ผู้นำท้องถิ่นกระทำผิดทางนโยบายและเกิดการทุจริตประพฤติดิฉัย

1.5 พัฒนาระบบกฎหมายอิสลามและกฎหมายตามประเพณี หรือระบบยุติธรรมทางเลือก ระบบยุติธรรมชุมชน โดยการประสานกับองค์กรสันติยุติธรรมสร้างความชอบธรรมในอำนาจการเมืองการปกครอง (Legitimate political authority) เพื่อสร้างความเชื่อมั่นไว้วางใจต่ออำนาจ

1.6 ส่วนการปกครองและการบริหารกิจการในระดับหมู่บ้านและชุมชน จะต้องปลอดภัยและมั่นคงด้วยโดยกระทรวงยุติธรรมรับผิดชอบในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ยุติธรรมในจังหวัดชายแดนใต้ เพื่อให้สามารถอำนวยความสะดวกให้เกิดการใช้กฎหมายอิสลามที่เกี่ยวข้องกับครอบครัวและมรดก

1.7 มีระบบการจัดการความมั่นคงของหมู่บ้านและชุมชนแบบบูรณาการตามพระราชบัญญัติลักษณะการปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2551 ตามโครงสร้างใหม่ของกฎหมายฉบับนี้ ผู้ใหญ่บ้านมีอายุการดำรงตำแหน่งจนเกษียณอายุ 60 ปี ควรมีการปรับปรุงการทำงานของคณะกรรมการหมู่บ้านให้มีความมั่นคงและมีส่วนร่วมมากขึ้น

1.8 เชื่อมโยงระบบย่อยที่ประกอบด้วยระบบผู้นำ ระบบการปกครองส่วนท้องถิ่น ระบบยุติธรรม ระบบการศึกษา ระบบราชการ ระบบการพัฒนาเศรษฐกิจ ระบบวัฒนธรรม ระบบการจัดการความขัดแย้งและความมั่นคงในชุมชน รวมทั้งระบบสวัสดิการสังคมบนฐานของชุมชน

2. ข้อเสนอแนะนโยบายด้านการปฏิรูประบบความยุติธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้

2.1 จัดตั้ง “คณะกรรมการรับเรื่องราวร้องทุกข์” เป็นองค์กรที่มีลักษณะสำคัญคือ

1) เป็นองค์กรอิสระที่มีความเป็นอิสระอย่างแท้จริง ขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี หรือ คอ.บต

2) เป็นองค์กรที่ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมและมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ

3) เป็นองค์กรที่ประชาชนสามารถไว้วางใจเข้าถึงง่าย และใช้ภาษาถิ่นได้

4) เป็นองค์กรที่มีเครือข่ายเชื่อมโยงกับองค์กรทางศาสนาในชุมชน

2.2 จัดตั้ง “ศาลแผนกคดีครอบครัวและมรดกมุสลิม” เป็นแผนกหนึ่งในศาลยุติธรรม โดยมีลักษณะสำคัญคือ

1) มีความเป็นอิสระในการดำเนินการต่างๆ ทางคดีตามที่กฎหมายอิสลามบัญญัติอย่างสมบูรณ์

2) กำหนดให้ “ศาลแผนกคดีครอบครัวและมรดกมุสลิม” มี 2 ชั้นคือ ศาลชั้นต้น และศาลชั้นฎีกา

3) ให้ดาโต๊ะยุติธรรมเป็นผู้มีอำนาจแต่ฝ่ายเดียวในการตัดสินชี้ขาดตัดสินคดีในศาสนาอิสลาม

4) ปรับปรุงแก้ไข “หลักกฎหมายอิสลาม” ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันโดยจัดทำ “หลักกฎหมายสารบัญญัติอิสลาม” และ “หลักกฎหมายวิธีสบัญญัติอิสลาม และควรกำหนดกรอบแนวทางคือ

4.1 ให้เป็นหลักกฎหมายอิสลามว่าด้วยเรื่องครอบครัวและมรดก และบทบัญญัติลักษณะอื่นที่เกี่ยวข้องด้วยเท่าที่จะทำให้มุสลิมดำเนินการทางศาลได้โดยมิต้องฝ่าฝืนหลักกฎหมายอิสลาม

4.2 ให้ยึดถือหลักศาสนบัญญัติตามแนวทาง (มัซฮับ) ชาฟีอี เป็นสำคัญในการจัดทำหลักกฎหมาย “หลักกฎหมายสารบัญญัติอิสลาม” และ “หลักกฎหมายวิธีสบัญญัติอิสลาม”

5) ให้คดีที่โจทก์และจำเลยเป็นมุสลิม และคดีที่จำเลยฝ่ายเดียวเป็นมุสลิมอยู่ภายใต้อำนาจของศาลอิสลาม หรือ “ศาลคดีครอบครัวและมรดกมุสลิม” ด้วย

2.3 ให้มีบทบัญญัติเรื่องทนายความ ผู้เชี่ยวชาญและผู้ช่วยดาโต๊ะยุติธรรม และการประนีประนอมไกล่เกลี่ย บรรจุอยู่ในหลักกฎหมายวิธีสบัญญัติด้วย

2.4 ให้มีการผลิตและพัฒนาบุคลากรทางกฎหมายอิสลาม ในระดับปริญญาโท และปริญญาเอกมากขึ้น

2.5 ให้มีการจัดตั้งศูนย์นิติวิทยาศาสตร์อย่างน้อย 1 ศูนย์ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้หรือพื้นที่ใกล้เคียง

3. ข้อเสนอแนะนโยบายด้านการศึกษา

3.1 ปรับปรุงโครงสร้างการบริหารการศึกษาในพื้นที่ โดยให้มีหน่วยงานระดับอำเภอและระดับจังหวัด เพื่อทำหน้าที่ดูแลและการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา และให้คนในพื้นที่เข้าใจศาสนาอิสลามที่ลุ่มลึก และมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาในพื้นที่เป็นอย่างดีเป็นผู้อำนวยความสะดวกหน่วยงาน

3.2 จัดตั้งกองทุนกู้ยืมปราศจากดอกเบี้ย สำหรับโรงเรียนตาดีกา และสถาบันการศึกษาปอเนาะ และจัดให้มีกองทุนเพื่อการศึกษาที่ปราศจากดอกเบี้ยในระดับบัณฑิตศึกษา

3.3 ให้โรงเรียนของรัฐทุกโรงเรียนจัดตารางการเรียนการสอนที่เอื้อให้เด็กได้ปฏิบัติศาสนกิจได้อย่างเป็นรูปธรรม

3.4 เปิดโอกาสให้โรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่สามารถกำหนดวันศุกร์และวันเสาร์หรือวันสำคัญทางศาสนาอื่นๆ เป็นวันหยุดเรียนประจำสัปดาห์ของโรงเรียน ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต และวัฒนธรรมของท้องถิ่น และเป็นจุดเริ่มต้นของการยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม

3.5 ให้บรรจุเนื้อหาเกี่ยวกับสันติศึกษาวิถีชีวิตท้องถิ่น และศาสนาเปรียบเทียบในหลักสูตรแกนกลาง

3.6 สนับสนุนให้มีโรงเรียนพิเศษ หรือห้องเรียนพิเศษในโรงเรียนเพื่อจัดการศึกษาให้เด็กในพื้นที่

4. ข้อเสนอแนะนโยบายด้านเศรษฐกิจ

4.1 ให้มีการจัดตั้งสภาเศรษฐกิจชายแดนใต้ เพื่อทำหน้าที่กำหนดนโยบายทางด้านเศรษฐกิจให้กับรัฐบาลและหน่วยงานของรัฐ

4.2 บัญญัติกฎหมายให้มีองค์กรหรือสถาบันจัดการทรัพยากรที่เป็นอิสระ ที่มีส่วนร่วมจากหลายฝ่าย ทั้งในระดับประเทศและในระดับท้องถิ่น ตัวแทนองค์กรประมงพื้นบ้าน ตัวแทนองค์กรประมงพาณิชย์ เพื่อทำหน้าที่ควบคุมให้มีการปฏิบัติตามกฎหมาย ออกนโยบาย และมาตรการในการจัดการทรัพยากรในทะเล

4.3 ให้ออกกฎ ระเบียบคุ้มครองผู้บริโภคอาหารฮาลาล และจัดตั้งศูนย์วิทยาศาสตร์ฮาลาลในพื้นที่ เพื่อเรียกความเชื่อมั่นและมาตรฐานของอาหารฮาลาลในประเทศไทย และต้องบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคมุสลิมในประเทศไทยให้ได้รับการคุ้มครองบริโภคอาหารฮาลาลตามหลักการของอิสลาม โดยหากมีการปลอมแปลงและปนเปื้อนในอาหารฮาลาล จะต้องมีการรับผิดชอบจากผู้ประกอบการในทางกฎหมาย

4.4 บัญญัติกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์อิสลาม เป็นประเภทหนึ่งของรูปแบบสหกรณ์และให้สามารถทำธุรกรรมทางการเงินได้หลายประเภทมากขึ้นเพื่อรองรับความต้องการของประชาชนในพื้นที่

4.5 ให้รัฐจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดเก็บผลผลิตทางการเกษตรและประมง เช่น ตู้ฉางห้องเย็น และอื่นๆที่จำเป็น

5. ข้อเสนอแนะนโยบายด้านการปฏิรูปสังคม ประเพณี วัฒนธรรม

5.1 เสนอให้กระทรวงมหาดไทย ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนใต้ จัดระเบียบสังคมให้สอดคล้องตามหลักการศาสนา โดยกำหนดให้เป็นพื้นที่ปลอดยาเสพติดและแหล่งอบายมุข

5.2 กำหนดให้วันรายออิดิลฟิตรี วันรายออิดิลอฮ์ฎฮา และวันขึ้นปีใหม่ของอิสลามเป็นวันหยุดราชการในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

5.3 กำหนดให้วันศุกร์ หรือวันใดวันหนึ่งในสัปดาห์เป็นวันงดเว้นจากการซื้อขายสุรา และให้สถาบันเทหฺนุคบริหารในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งนี้ให้เป็นไปตามความสมัครใจ และสอดคล้องกับบริบทของแต่ละพื้นที่

5.4 ให้กระทรวงหรือหน่วยงานต้นสังกัดออกกฏกระทรวงหรือคำสั่งอนุญาตให้มุสลิมได้รับการยกเว้นการเข้าร่วมพิธีกรรม หรือกิจกรรมต่างๆที่เกี่ยวข้องกับศาสนาอื่นอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร

5.5 เสนอให้กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงสาธารณสุข ร่วมกับคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดในพื้นที่ 5 จังหวัด

ชายแดนภาคใต้ เสริมสร้างสถาบันครอบครัวให้เข้มแข็ง โดยจัดให้มีหลักสูตร เพื่อเตรียมความพร้อมในการใช้ชีวิต คู่ การเข้าใจถึงสิทธิของสามีภรรยา รวมถึง การตรวจสุขภาพ การอบรมเลี้ยงดูบุตรตามหลักการศาสนา กองทุนครอบครัว การดูแลทางสุขภาพของครอบครัว

5.6 เสนอให้กรมประชาสัมพันธ์ร่วมกับ กระทรวงวัฒนธรรมจัดให้มีสถานีโทรทัศน์สำหรับ รายการเสริมสร้างสถาบันครอบครัวโดยเฉพาะ

5.7 เสนอให้ออกกฎหมายอนุญาตให้มีกองทุน ประกันภัยที่สอดคล้องกับหลักการศาสนาอิสลามและจัด ให้มีกองทุนชะกาตเป็นสวัสดิการสังคมโดยมีกฎหมาย รองรับ

5.8 เสนอให้กระทรวงวัฒนธรรมจัดให้มีสถาบัน พัฒนาผู้นำทางศาสนาในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

5.9 เสนอให้มีศูนย์วัฒนธรรมและภาษามลายู ปัตตานี ซึ่งครอบคลุมสามจังหวัดชายแดนใต้ โดยมีหน้าที่ ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการใช้ภาษามลายูปัตตานี ตลอดจนมีการตรวจสอบการให้ภาษามลายูปัตตานีให้มี ความถูกต้อง

5.10 เสนอให้มีการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนา สื่อมวลชนในท้องถิ่น โดยเน้นในเรื่องเนื้อหาการใช้ภาษา มลายูปัตตานี และการมีส่วนร่วมของท้องถิ่น รวมทั้งการ ใช้สื่อมวลชนเพื่อให้มีการสื่อสารความจริงจนเกิดความ น่าเชื่อถือ

สรุปผลการศึกษา

การพัฒนานโยบายแห่งชาติเพื่อการพัฒนา ระบบสุขภาพในพื้นที่พหุวัฒนธรรม เพื่อเสนอต่อสมัชชา สุขภาพแห่งชาติครั้งที่ 1 ดำเนินการร่วมกันโดย ศูนย์ อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ สถาบันวิจัย ระบบสุขภาพภาคใต้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา เครือข่ายสมัชชาสุขภาพใน สามจังหวัด เครือข่ายรัฐประศาสนศาสตร์ภาคใต้ นั้น ได้ ทำให้มีข้อเสนอเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับ การปฏิรูป โครงสร้างการบริหารจัดการเฉพาะพื้นที่ การปฏิรูประบบ ความยุติธรรม การปฏิรูประบบการศึกษา การปฏิรูประบบ เศรษฐกิจ การปฏิรูประบบสังคม ประเพณี วัฒนธรรม ทั้งนี้เพื่อเสนอให้แนวทางการพัฒนาระบบ

สุขภาพในพื้นที่พหุวัฒนธรรมมีความชัดเจนและเป็น เอกภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะทำให้กระบวนการขับเคลื่อน นโยบายสู่การปฏิบัติในพื้นที่ที่มีความเป็นเอกภาพอย่าง ต่อเนื่อง และบูรณาการระหว่างหน่วยงานภาครัฐ เอกชน ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหาร

1. ประเด็นดังกล่าวเป็นประเด็นที่สรุปจากพื้นที่ มีความจำเพาะ หากเรื่องของผู้นับถือศาสนาอิสลามก็ อาจจะต้องพิจารณาการใช้ข้อเสนอนี้กับประชาชนที่นับ ถือศาสนาอิสลามหรือเฉพาะในพื้นที่พิเศษ

2. การกลั่นกรองข้อเสนอแนะ อาจต้องมีคณะกรรมการทำหน้าที่กลั่นกรองข้อเสนอแนะ เพื่อให้เกิด ความรู้สึกไม่แตกแยกระหว่างกลุ่มชนในการอยู่ร่วมกันใน พื้นที่พหุวัฒนธรรม

3. ควรต้องมีการจัดลำดับของข้อเสนอแนะว่า ข้อใดจำเป็นหรือไม่ มากน้อยเพียงใด โดยคณะทำงาน 3 ฝ่ายเช่นเดียวกัน ร่วมกับการนำเสนอในสมัชชาประชาชน หรือการเสนอข้อมูลกลับให้ประชาชนพิจารณา เพื่อลด ความแตกแยกในประเทศ และ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และ 4 อำเภอในจังหวัดสงขลา

เอกสารอ้างอิง

เลหล่า ตรีเอกานุกุล. 2549. การปรับตัวเข้ากับ วัฒนธรรมไทยและผลกระทบของการถูก จำกัดสิทธิที่มีต่อคุณภาพชีวิตของบุคคลไร้ สัญชาติไทยชาวไทยใหญ่จังหวัดเชียงราย. ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. สังคมวิทยา. มหาวิทยาลัย รามคำแหง

ผจงจิตต์ อธิคมนันท์. 2543. การเปลี่ยนแปลงสังคม และวัฒนธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง

นิเทศ ดินณะกุล. 2546. การเปลี่ยนแปลงทางสังคม และวัฒนธรรม. กรุงเทพมหานคร. แอ็คทีฟ พรินท์.

สนธิ สมัครการ. 2542. การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม กับการพัฒนาของสังคม. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหาร ศาสตร์. โครงการส่งเสริมเอกสารวิชาการ

สอบต. 2554. วาระนั้นโยบายแห่งชาติเพื่อการพัฒนา
ระบบสุขภาพฯ. สมัชชาสุขภาพภาคใต้. 29
ธันวาคม 2554.

สสส. 2551. นวัตกรรมสร้างสุขประเด็นพหุปัญญาสู่
สังคมพหุวัฒนธรรม. จัดพิมพ์สำนักงาน
คณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ.

สถาบันวิจัยและพัฒนาสุขภาพใต้. 2554. รอบรู้สุขภาพ
ใต้. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์จัดพิมพ์

